

ולא בא בפי בשר פגול — שלא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם. (29)

משום רבי נתן אמרו: שלא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה, הזרוע, הלחיים והקיבה, ונהגתי בה כאילו היה בה איסור, אף שאין הבשר אסור לפני שהורמו ממנו מתנות כהונה. (30)

ואם כן, כיצד אכל רבה בר בר חנה מבהמה שהורה בה?!?

ומשיננין: הני מילי שיש מידת חסידות שלא לאוכלה, כשהורה החכם מילתא דתליא

בסברא, כגון במקום שצריכים לדמות דבר לדבר, (31) דאיכא לספוקי שמא לא היתה סברתו סברה הגונה. אך רבה בר בר חנה לא מכח סברא הורה כן, אלא אנגמריה פמך! שכך קיבל מרבו, שיש לבדוק את פסוקת הגרגת ברוב חללה, ולא ברוב עוביה.

אך עדיין דנה הגמרא מדוע קנה רבה בר בר חנה בשר מבהמה זו:

ותיפוק ליה שהיה אסור לו לקנות מבשרה של הבהמה הזאת משום חשדא, שייראה כנוטל שכר עבור הוראתו, כי שמא יאמרו האנשים שהמוכר הויל לו את מחיר הבשר

מרבתי.

ודין זה אמור על השואל, אבל החכם יזהר שלא להתיר כשיודע שהשני אסור.

והאריך הש"ך בכל פרטי דיני חכם שהורה בשולחן ערוך יורה דעה סימן רמ"ב.

29. הגמרא להלן אומרת, שדבר זה לא נאמר אלא במילתא דתליא בסברא, ומפרש רש"י "דהתם איכא לספוקי דלמא לא הוי סברא מעליא".

והחתם סופר מפרש, שהבהמה שהורה בה חכם נקראת פגול, מפני שהחכם היה מהרהר אולי היא אסורה, ודומה הדבר לפגול שנפסל במחשבה.

ונראה מדבריו, שאם החכם הורה מסברא, אבל לא היה לו ספק בסברא זו כלל, אין זו בכלל בהמה שהורה בה חכם.

יש אומרים, שאסור לאדם להחמיר בהלכה המפורשת בפוסקים כגון בטול בששים, ויש אומרים שמצוה יש גם בחומרא כזו. פתחי תשובה יור"ד סימן קט"ז ס"ק י'.

30. התוספות אומרים, שרבי נתן סובר כמו שאנו פוסקים, שמותר לאכול מבהמה לפני

שהורמו מתנותיה, ובכל זאת יש מקום להחמיר ולנהוג בה איסור טבל, וזו היתה חומרתו של יחזקאל. ולדעת רבי יוחנן הסובר שאסור לאכול מבהמה לפני שהורמו מתנותיה, אין לפרש שהיתה זו חומרתו של יחזקאל, אלא החומרא היתה שלא אכל מבהמה שהורה בה חכם. תוס' ד"ה שלא.

וברש"י כתוב: "ואף על פי שהוא היה כהן ובלא הרמה יכול לאוכלה".

ומשמע מלשון זה, שמהדין אסור לישראל לאכול מהבהמה ולכהן מותר.

והתוספות דחו דרך זו, שאין חילוק בין כהן לישראל באיסור טבל!

והשיטה מקובצת כתב, שלא נמצא כן ברש"י בספרים ישנים.

והרמב"ן מביא מפרשים, שיחזקאל היה מפרש את המתנות ונותנם לכהן אחר ולא לקח אותם לעצמו אף על פי שהוא היה כהן. והרמב"ן דחה פירוש זה בטענה, שאם זו היא החומרא — אין מקום לקרוא לבשר בשם "בשר פיגול".

31. עיין רש"י מספר מקרים